

РЕШЕНИЕ

№ 873

гр. Бургас, 21.07.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

**ОКРЪЖЕН СЪД – БУРГАС, II ВЪЗЗИВЕН ГРАЖДАНСКИ
СЪСТАВ**, в публично заседание на единадесети юли през две хиляди
двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Росица Ж. Темелкова

Членове: Таня Т. Русева Маркова
Елеонора С. Кралева

при участието на секретаря Стойка Д. Вълкова
като разгледа докладваното от Росица Ж. Темелкова Въззивно гражданско
дело № 20232100501047 по описа за 2023 година

Производството е образувано по постъпилата въззивна жалба от „ОТП
Факторинг България“, ЕАД, ЕИК 202317122, съдебен адрес: гр.Бургас,
ул.“Свети Свети Кирил и Методий“ № 12 против решение № 569/14.03.2023г,
постановено по гр.д.№4241/2022г на РС –Бургас, с което частично са
отхвърлени претенциите на дружеството против Ж. Ч., М. Ч. и Н. Ч. за
сумата над 1836,61лв и за периода от 14.04.2017г до 13.07.2017г.В жалбата се
излагат съображения за неправилност на атакувания съдебен акт.Оспорени са
изводите на съда за нарушение на чл.11, ал.1, т.11 от ЗПК, тъй като
допълнителното споразумение към договора за кредит от 14.10.2010г, както
и Общите условия към допълнителното споразумение от 14.10.2010г са
подписани от кредитополучателя и наследодател на ответниците И. Ч., но
погасителният план към същото споразумение не е подписан от него. Съдът е
достигнал на база на това до извод, че няма погасителен план и
допълнителното споразумение е недействително и не обвързва страните.
Въззивното дружество твърди, че погасителният план има примерен характер,
като между страните има договорка след изтичане на гратисния период,
кредитополучателят да се яви в банката, за да получи окончателен
погасителен план, което не се е случило, тъй като той към този момент е
починал.Не е съобразено, че нито чл.11,ал.1,т.11 ЗПК, нито друга правна
норма изисква погасителният план да е подписан от длъжника.За да спазено
изискването на чл.11,ал.1,т.11 от ЗПК не е нужно да има разбивка на

главница, лихва и такси, нито е нужен отделен документ, съдържащ тази информация. Достатъчно е необходимата информация за вноските да може да се изведе и синтезира ясно от договора и общите условия по него. Понятието „погасителен план“ не е използвано и в Директива 2008/48/ЕО, то е използвано в смисъл, че на потребителя, при поискване, следва да му се предостави извлечение по всяко време под формата на погасителен план. Изискването за посочване отделно на главницата и лихвата в рамките на отделна погасителна вноска е въведено в чл.11,ал.1,т.12 от ЗПК и касае хипотезата, в която потребителят погаси главницата по срочен договор за кредит и за него се поражда правото да получи нов погасителен план.В тази връзка е и разпоредбата на чл.11, ал.2 ЗПК, според която, когато се прилага чл.11, ал.1, т.12 от ЗПК, кредиторът предоставя при поискване и безвъзмездно във всеки момент на договора извлечение по сметка под формата на погасителен план за извършените и предстоящи плащания. Дори да се приеме, че липсва погасителен план, то това обстоятелство е без значение за действителността на допълнителното споразумение към договора за кредит.Направено е позоваване на чл.130,ал.1 ЗЗД относно задълженията с право на избор, като се сочи, че след като длъжникът не се е явил в банката да получи окончателния погасителен план, то това право да изготви такъв план е преминало у кредитора, който е предявил исковите си претенции спрямо наследниците на длъжника.

Представеният погасителен план е частен документ, който има обвързваща съда доказателствена сила относно авторството.Това задължава съда да приеме, че лицето, подписало документа е автор на направеното изявление.Това положение, според въззивното дружество, произтича от чл.180 ГПК, т.е. до доказване на противното лицето, което е подписало документа е негов автор.В случая ответниците не са поискали да се открие производство по оспорване на истинността на подписа, положен от длъжника върху погасителния план към допълнителното споразумение. Не са ангажирани от тях и доказателства за липса на подписан от кредитополучателя погасителен план.Съдът не е открил производство по чл.193 ГПК, не е разпределил доказателствената тежест и не се е произнесъл по въпроса за истинността на този документ.Оспорен е изводът на съда,че ответниците са трети лица по отношение на документа, тъй като те са наследници по закон на наследодателя, поради което са страната, която носи доказателствената тежест да установи, че документът не носи подписа на техния наследодател.

Неправилно е приел съда, че е сезиран с иск само за главницата, тъй като видно от петитума на исковата молба и подробно изложеното в обстоятелствената част, исковата претенция е за осъждане на всеки от ответниците да заплати припадащата се част от дължимите вноски в общ размер на 11016,27лв, с падежи от 14.04.2017г до 14.10.2018г.Дори да е било налице противоречие между обстоятелствената част и петитума, е следвало съдът да укаже на ищеца да ги отстрани, като даде срок за това.

Оспорен е изводът на съда, че вноските с падежи м.април, май и юни 2017г са погасени по давност.Съдът не е съобразил, че давността не тече от

падежа на съответната вноска, а от изискуемостта на вземането-крайния падеж по договора. Цитира практика на ВКС в този смисъл. Моли да се отмени решението на РС в обжалваните му части и да се постанови друго, с което да се уважат изцяло предявените иски. Моли и за присъждане на разноски.

По делото е постъпил отговор на въззивната жалба от адв.Тетрадова, процесуален представител на ответниците Ж. Ч., М. Ч. и Н. Ч..В него жалбата е оспорена като неоснователна.Не е доказано качеството кредитор на ищцовото дружество, тъй като извършената цесия няма правно отношение към ответниците. Длъжникът не е давал съгласие за прехвърляне на вземането.Длъжникът не се е съгласявал с новите ОУ на банката, след отмяна на тези от 2008г.Не е проведено доказване, че подписът, положен под ОУ е на длъжника. Освен това наследниците на кредитополучателя не са уведомени за цесията. Що се отнася до погасителния план към Допълнителното споразумение, то в първоинстанционното производство не са въведени твърдения, че този погасителен план има примерен характер. Не е доказано от ищеца, че подписът под този погасителен план е на кредитополучателя. Макар чл.11 от ЗПК да не изисква погасителният план да е подписан от страните, същият следва да е приложен към договора за кредит ,респ.към анексите, което в настоящият случай не е направено.Счита,че неподписването на погасителния план води до неспазване на изискванията на чл.11,ал.1,т.27 ЗПК и води до липса на съвпадащи волеизявления по съществените елементи на договора.Несъстоятелно е твърдението,че банката е упражнила правото си да изготви погасителен план на осн.чл.131 ЗЗД, поради неявяване на длъжника.Страните са договорили 6 –месечен гратисен период, след който банката определя размерът на месечните вноски, съгласно т.3.1 от допълнителното споразумение.Погасителен план с дата първият работен ден след изтичане на гратисния период няма.

Съдът следи служебно за основание за нищожност на договора,дори без възражение в този смисъл по предявените иски.В конкретния случай освен, че е нарушено изискването на чл.11,ал.1,т.11 от ЗПК ,не е спазено и изискването на чл.11,ал.1, т.10 ЗПК.В процесния договор не са посочени взетите предвид допускания, използвани при изчисляването, както на вноските през гратисния период, така и на съставения за нуждите на делото погасителен план.Нищожна е т.2 от допълнителното споразумение, касаеща капитализиране на лихвите.В договора за кредит липсва подобна уговорка, а такава не се съдържа и в ОУ към него.Валидността на ОУ, представени от ищеца са оспорени от ответниците, като неподписани от кредитополучателя, като насрещно доказване в този смисъл не е направено.Поддържа се, че клаузите в ОУ от т.7.1 до т.9.3 и т.19.2 и т.23 от ОУ, представени в първото по делото заседание са неправноправни.

По отношение на заключенията на вещото лице се твърди,че то е изготвило погасителни планове при параметри, посочени от ищеца.Те не могат да докажат претенциите на ищеца, тъй като не са съобразени с договореното между страните.

По отношение на давността се твърди, че в предходно съдебно

производство е налице волеизявление на ищцовото дружество, че е налице предсрочна изискуемост на кредита по отношение на Ж. Ч.Макар в решенията си ОС-Бургас и АС –Бургас да приемат ,че не е налице обявена предсрочна изискуемост, това не променя факта на направеното изявление.При това положение счита, че по отношение на Ж. Ч. е изтекла погасителна давност.Поддържа се направено възражение за изтекла погасителна давност на вноските за м.април,май и юни 2017г и за всички лихви за периода на претенцията 14.04.2017г до 14.10.2018г.Независимо, че считат претенциите за изцяло неоснователни, ответниците са платили сумите, приети за дължими от РС.Към отговора е приложен платежен документ.Молят да се остави жалбата без уважение и да се присъдят разноски.

Предявени са обективно и субективно съединени искове с правно основание чл.430, ал.1 ТЗ, вр. с чл.99, ал.1 ЗДД ,чл.79,ал.1 ЗЗД и чл.86 ЗЗД.

Ищцовото дружество „ ОТП ФАКТОРИНГ България“ ЕАД,/ в хода на въззивното производство е преобразувано чрез вливане в „Банка ДСК“ ЕАД/ е предявило искове против ответниците – физически лица, в качеството им на наследници на И. Т. Ч., длъжник на „Банка ДСК“ЕАД по договор за потребителски кредит от 21.10.2008г. Отпуснатата сума е в размер на 30 000лв, със срок на връщане 21.10.2018г. Твърди се, че между банката и длъжника Ч. на 14.10.2010г е сключено допълнително споразумение, по силата на което е договорено, че остатъкът от кредита в размер на 28149лв ще се издължава при гратисен период за главницата от 18 месеца, без да се променя крайната дата за погасяване на кредита и се уговаря нов лихвен процент 14,95%, променлива лихва. Плащането е преустановено на 14.08.2011г .По силата на договор за цесия от 22.11.2012г „Банка ДСК“ЕАД е прехвърлила вземането си на ищеца „ОТП ФАКТОРИНГ България“ ЕАД, ведно с всичките му привилегии, обезпечения и други принадлежности.Твърди се, че ответницата Ж. А. Ч. е уведомена за цесията, а също така ответниците следва да се считат уведомени с връчване на препис от исковата молба. Кредитополучателят И. Ч. е починал на 15.06.2011г и ответниците са негови наследници по закон. Те отговарят за остатъка от дълга по равно - за по 1/3 част от неговите задължения към банката. Дружеството твърди, че е настъпил крайният срок на издължаване на кредита и моли да бъдат осъдени ответниците да заплатят всяка от тях сумата от 3672,09лв, непогасени вноски с падежи от 14.04.2017г до 14.10.2018г, ведно със законната лихва върху главницата, считано от датата на подаване на исковата молба до окончателното изплащане на вземането.

В отговора на исковата молба исковете са оспорени като неоснователни: оспорена е валидността на Общите условия за предоставяне на кредит, които са приложени към допълнителното споразумение; погасителният план от 19.10.2010г е оспорен като неавтентичен документ – не е подписан от наследодателя на ответниците; като нищожна е оспорена клаузата от допълнителното споразумение досежно уговорката за капитализиране на изтекла лихва и превръщането ѝ в главница.Направено е възражение за изтекла давност на вноските за месеците април, май и юни

2017г. Оспорен е и претендиранят размер от всяка от ответниците, тъй като се твърди, че се касае за заем за нужди на семейството и двамата съпрузи отговарят солидарно за неговото връщане. Поради това се твърди, че квотите по отношение на задължението са 2/3 части за съпругата и по 1/6 част за двете деца.

По делото е била назначена съдебно-икономическа експертиза, вещото лице по която е дало основно и две допълнителни заключения относно размера на дълга, съобразно исковата претенция, в два варианта : по основния договор и по допълнителното споразумение.

Районният съд е уважил частично претенциите, като е изложил мотиви, че вземанията произтичат от договор за потребителски кредит и е нарушен чл.11, ал.1, т.11 от ЗПК, тъй като длъжникът не е подписал погасителния план към допълнителното споразумение. Съдът е приел, че допълнителното споразумение е недействително на осн.чл.22 ЗПК, поради което неговите клаузи не обвързват страните. Прието е, че между страните действа първоначалният договор за кредит, ответниците като наследници на кредитополучателя са уведомени за цесията и тя ги обвързва. За основателно е прието възражението за давност на вноските по кредита за периода месец април – юни 2017г. Дължимата сума е 5509,82лв – главница, която не е погасена по давност и всеки от наследниците дължи по 1836,61лв. В мотивите си съдът е приел, че е предявен иск само за главницата по договора за кредит, а впоследствие е постановил допълнително решение № 978/09.05.2023г , с което е отхвърлил молбата на ищцовото дружество за произнасяне на допълнително решение по отношение на възнаградителната лихва. Допълнителното решение не е обжалвано и е влязло в сила. Поради това предмет на разглеждане в настоящото производство е само претенцията за главница и произнасянето на районния съд по нея и въззивната инстанция не излага аргументи по повод оплакванията във въззивната жалба по отношение на постановеното относно възнаградителната лихва.

При служебната проверка на валидността и допустимостта на обжалваното решение не се констатираха пороци, водещи до нищожност или недопустимост на съдебния акт. По правилността на решение съдът е обвързан от посоченото в жалбата-чл.269 ГПК.

С първото възражение в жалбата е оспорен изводът на съда, че допълнителното споразумение е нищожно, тъй като погасителният план към него не е подписан от длъжника, съобразно изискването на чл.11, ал.1, т.11 ЗПК. Безспорно е по делото, че между „БАНКА ДСК „ЕАД и наследодателя на ответниците е бил сключен договор за потребителски кредит на 21.10.2008г за сумата 30 000лв. Установява се, че на 14.10.2010година е сключено допълнително споразумение по договора за кредит, в което е посочен размерът на дълга към датата на споразумението – 28 149лв , страните са се съгласили на гратисен период за издължаване на главницата от 18 месеца, без да е променен крайният падеж на задължението. В този гратисен период погасяването ще стане по индивидуален погасителен план, като е посочен размера на месечната вноска за всеки от трите периода от по 6

месеца. В т.3 от споразумението е уговорен нов променлив лихвен процент – 14.95%, променя се и датата на месечните погасителни вноски – от 15 число да 14 число от месеца. Липсва посочен ГПР при новия лихвен процент. Към това допълнително споразумение е приложен погасителен план от 19.10.2010 година, които обаче включва не само вноските в рамките на 18 месечния гратисен период, но и всички дължими вноски до края на срока на договора. Ответниците са оспорили документа като неавтентичен, като твърдят, че той не носи подписа на техния наследодател. Както правилно е определил районният съд в доклада си, тежестта на доказване е на страната, която е представила документа, тъй като той е частен диспозитивен документ и не носи подписа на страната, която го оспорва-чл.193, ал.3 ГПК. По делото няма ангажирани доказателства от страна на ищцовото дружество за установяване на автентичността на погасителния план от 19.10.2010 година. Тъй като се касае за частен диспозитивен документ, то не се налага откриване на отделно производство за неговото оспорване. При диспозитивни документи, както и при частни свидетелстващи документи защитата срещу тяхната материална доказателствена сила не е подчинена на изискванията за оспорване истинността на документа по реда на чл. 193 ГПК. Според практиката на касационната инстанция, страната, на която документът се противопоставя, може да разруши неговата доказателствена сила, като оспори неговата истинност /автентичност и вярност/. Когато документът е диспозитивен /каквто е и погасителният план/, т. е. при който изобщо не възниква въпросът за верността на материализираното с него удостоверително изявление поради естеството на изявлението, да се оспори неговата истинност значи да се заяви, че той е неавтентичен, като това е единственият път за защита срещу формалната му доказателствена сила, независимо от това, дали той е официален или частен. При неизпълнена доказателствена тежест за установяване на неговата автентичност, е оборена и формална доказателствена сила на частния документ- погасителен план. Поради това правилно съдът е приел, че към допълнителното споразумение няма изготвен погасителен план. Що се отнася до това дали има изискване в закона за подписване от страна на длъжника на погасителен план по договора за кредит, съдът намира следното: ЗПК е в сила от 12.05.2010г и е част от действащото право към датата на подписване на допълнителното споразумение. Чл.11, ал.1, т.11 от него изисква договорът за потребителски кредит да съдържа условията за издължаване на кредита от потребителя, включително погасителен план, съдържащ информация за размера, броя, периодичността и датите на плащане на погасителните вноски, последователността на разпределение на вноските между различните неизплатени суми, дължими при различни лихвени проценти за целите на погасяването. Правилни по принцип са разсъжденията в жалбата, че, за да спазено изискването на чл.11, ал.1, т.11 от ЗПК не е нужно да има разбивка на всяка вноска на главница, лихва и такси, нито е нужен отделен документ, съдържащ тази информация. Това е така, но само, ако в самия договор, носещ подписите на двете страни се съдържа цялата информация, посочена в чл.11, ал.1, т.11 ЗПК. Разпоредбата на чл.11 от ЗПК изрично посочва, че

погасителният план/ и по-точно изискуемата информация, посочена по-горе/ е част от договора за кредит и поради това следва, че ако е изготвен като отделен документ, той да бъде подписан от длъжника и кредитора. В случая в допълнителното споразумение се съдържа информация за размера, броя, периодичността и датите на плащане на погасителните вноски, но *само* за гратисния период, като липсва такава информация за останалата част от срока за издължаване на кредита – до 2018 година. Отделно, в т.9.1 от ОУ на банката- кредитор изрично е посочено, че погасителният план е неразделна част от договора за кредит, което означава, че следва да бъде подписан и от двете страни. Действително, в самото допълнително споразумение е посочено, че размерът на погасителната вноска кредиторът ще определи в първия работен ден, следващ падежната дата след изтичане на гратисния период, за което ще предостави на кредитополучателя нов погасителен план при негово явяване в банката. Няма обаче нито твърдения, нито доказателства такъв план да е бил изобщо изготвен към посочения момент/ което е задължение на кредитора/, а също така да е правен опит да е връчен на длъжника / към този момент е починал/ или на неговите наследници. Няма данни да са поканени да получат такъв план в първия работен ден след изтичане на гратисния период. Позоваването на чл.130 ЗЗД е неотносимо – този текст регламентира задължения с право на избор, каквото не е задължението за връщане на получената в заем сума по договора за потребителски кредит, още по-малко задължението на длъжника да се яви, за да получи погасителен план.

С оглед на това, че допълнителното споразумение не съдържа в текста, подписан от страните по договора за кредит, изискуемите данни по чл.11,ал.1,т.11 ЗПК, нито има подписан от страните отделен документ – погасителен план, то правилно съдът е приел, че това споразумение е недействително и не обвързва страните – чл.22 от ЗПК. Остава да действа между страните подписания през 2008г договор за потребителски кредит. Съдът правилно е определил задължението по този договор, на база заключението на вещото лице.

По отношение на възражението за давност: по въпроса при уговорено погасяване на главното задължение на отделни погасителни вноски с различни падежи, от кога тече съгласно чл.114 ЗЗД давностният срок за главницата и/или за възнаградителните лихви– от датата на падежа за всяка вноска или от настъпване на изискуемостта на целия дълг, вкл. в хипотеза на предсрочна изискуемост е образувано тълкувателно дело № 3/2023г на ОСГТК на ВКС. То е образувано поради наличие на противоречива практика на ВКС по този въпрос и все още няма постановено Тълкувателно решение. Поради това настоящият състав приема, че връщането на предоставена за ползване сума на погасителни вноски представлява по своята същност изпълнение на основното задължение на длъжника на части на основание чл. 66 от ЗЗД. В актуалната практиката на ВКС, която настоящият състав споделя, изразена в Решение № 45 от 17.06.2020г., постановено по т. дело № 237/2019г. и Решение № 60118 от 15.10.2021г., постановено по т. дело № 2848/2019г. се приема, че началният момент на течението на

давността е свързан с изискуемостта на съответната погасителна вноски, поради което не се явява датата на уговорения краен срок за погасяване на кредита. ВКС в своите мотиви приема, че съгласно разяснителната част на Тълкувателно решение № 3/2011 г. от 18.05.2012г. по тълк. дело № 3/2011г. на ОСГТК на ВКС, погасителната давност е установена в обществен интерес и целта е да се стимулира своевременното упражняване на субективните граждански права. Посочено е, че чрез този институт на кредитора се отнема възможността да иска принудително осъществяване на своето право. Тя служи за гарантиране на правната сигурност като допринася за бързото развитие и уреждане на гражданските правоотношения, което е в интерес на всички. Въз основа на така даденото тълкуване относно целите на института на погасителната давност, и предвид обстоятелството, че погасителната давност е свързана с бездействие на кредитора – неупражняване на негово субективно право, за което същият може да търси изпълнение, ВКС приема, че на основание чл. 114 от ЗЗД, началният момент на течението на давностния срок винаги е свързан с изискуемостта на вземането на кредитора, тъй като това е моментът, от който той може да търси изпълнение. С оглед на това, неупражняването на правото в рамките на давностния срок води до погасяване на правото на принудително изпълнение. Когато вземането на банката по кредита е разсрочено на отделни погасителни вноски, изискуемостта на съответната част от главницата настъпва в различни моменти по силата на постигнатото от страните съгласие, което има силата на закон между тях. За съответната част от главницата изискуемостта настъпва с изтичането на срока за плащането ѝ, от който момент за тази част кредиторът може да търси изпълнение, вкл. и по съдебен т. е. принудителен ред, поради което бездействието му се санкционира с течение на давностния срок по отношение на тази част от вземането по кредита. По повод на поставения въпрос по който е допуснато до обжалване съдебното решение, ВКС дава изричен отговор, че началният момент, от който започва да тече давностният срок за вземания за главница по погасителни вноски по договор за банков кредит, е моментът на изискуемостта на съответната вноски. Впрочем, ищцово дружество е претендирало само неиздължени вноски за период не по – дълъг от 5 години, считано от датата на подаване на иска, а не целият неизплатен дълг. Ако се е считало, че давността тече от крайната дата на кредита, то към 29 юни 2022г не би следвало да е изтекла тази давност, тъй като крайния падеж е през 2018г. Поради това съдът намира изводите на районния съд за погасени по давност вноски за м. април, май и юни 2017 година за правилни и занокосьобразни.

С оглед на гореизложените мотиви съдът счита, че въззивната жалба е неоснователна, а обжалваното решение следва да се потвърди. Въззиваемата страна няма искане за присъждане на разноски.

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА решение № 569/14.03.2023г по гр.д. № 4241/ 22г на районен съд – Бургас.

Решението е окончателно.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____